

Društvo slovenskih režiserjev  
Predsednica Urša Menart  
Kersnikova 12  
1000 Ljubljana

Društvo slovenskega animiranega filma  
Predsednik Matija Šturm  
Ribniška ul. 27  
1000 Ljubljana

Združenje filmskih snemalcev Slovenije  
Predsednik Jure Černec  
Kersnikova 12  
1000 Ljubljana

**MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO**  
**Direktorat za notranji trg**  
**Generalna direktorica mag. Karla Pinter**  
**Kotnikova ulica 5**  
**1000 Ljubljana**

Ljubljana, 30. 6. 2020

**ZADEVA: Komentar na objavljena pisna stališča v zvezi s prenosom  
Direktive (EU) 2019/789 in Direktive (EU) 2019/790 s področja avtorskega  
prava v slovenski pravni red**

Spoštovani,

odzivamo se na vaš poziv z dne 5. 6. 2020 in v nadaljevanju posredujemo komentar na objavljena pisna stališča.

Upošteva je pomen avdiovizualne industrije in izjemno povečanje konzumacije avdiovizualnih vsebin, na kar smo v Društvu slovenskih režiserjev že obširno opozorili, **skupno vsa avtorska društva** (Društvo slovenskih režiserjev, Društvo slovenskega animiranega filma in Združenje filmskih snemalcev Slovenije) ponovno pozivamo k čimprejšnji implementaciji Direktive o avtorskih pravicah na enotnem digitalnem trgu, saj kljub povečani konzumaciji avdiovizualnih del avdiovizualni sektor še vedno ne dobiva primernih in pravičnih nadomestil iz naslova uporabe.

Avdiovizualni avtorji težko pridemo do nadomestil za prihodnjo uporabo del. Če želimo, da sistem deluje in da ustvarjalci dobimo pošteno nadomestilo, mora tudi Slovenija v zakonodajo zapisati neodtujljivo pravico do nadomestila, ki naj bo kolektivno upravljana.

Evropski avdiovizualni avtorji smo imeli doslej, v nasprotju z nekaterimi drugimi ustvarjalci, na ravni EU zagotovljena le nadomestila iz naslova kableske retransmisije. Z novo Direktivo o avtorskih pravicah na enotnem digitalnem trgu so se nadomestila razširila tudi na področja drugih vrst retransmisij. To naj bi končno prineslo boljšo zaščito in več nadomestil.

Vse druge pravice, ki jih imajo v zakonodaji na ravni EU zagotovljene nekatere druge vrste ustvarjalcev, so odvisne od tega, kje avdiovizualni ustvarjalci bivajo in kje se njihova dela predvajajo. Tako imajo v nekaterih državah EU ustvarjalci zagotovljeno praktično vso pravno zaščito in nadomestila iz drugih vrst pravic, v drugih pa tega ne poznajo<sup>1</sup>.

Najbolj pereče so razmere na področju spleta.

Poudarjamo, da bodo razlike med pravicami avtorjev v posameznih članicah še večje, če ne bodo vse države članice v zakonodajo uvedle neodtujljive pravice do nadomestila (vsaj za uporabo del na spletu, ki bi bila kolektivno upravljana). Le tako bomo ustvarjalci lahko dobili pravično nadomestilo, izognili pa se bomo tudi morebitnim potrebnim nadaljnjim popravkom zakonodaje v prihodnosti.

Avtorji smo pri nadomestilih iz naslova svojih pravic v primerjavi s kolegi iz drugih držav (pa tudi v primerjavi z drugimi avtorji v Sloveniji, npr. z glasbenimi avtorji) zakonsko izrazito diskriminirani. Skladno z zastarelimi postulatami ZASP uživamo zgolj dve kolektivni pravici, in sicer (1) pravico do nadomestila za privatno ali drugo lastno reproduciranje<sup>2</sup> ter (2) pravico do nadomestila za kablesko retransmisijo<sup>3</sup>.

Tako smo avtorji avdiovizualnih del dvojno prikrajšani – prvič zaradi dolgotrajnih postopkov odločanja Urada RS za intelektualno lastnino v primeru izdaje dovoljenj, drugič pa zaradi zakonske domneve prenosa, ki nam odreka ustrezna nadomestila, čeprav bi zakon moral ščititi pogodbeno šibkejšo stranko, kar avtorji brez dvoma smo.

Takšna anomalija in neenaka obravnava istovrstnih (in celo istih) imetnikov pravic je neprimerna in krivična, je pa relativno hitro rešljiva, zgolj z nekaj dopolnitvami zakonodaje.

---

<sup>1</sup> Glej strani 32 in 33 v posebni izdaji Megafon

<http://www.aipa.si/media/uploads/reports/YKS7mAAk698y9OI.pdf>

<sup>2</sup> Ki je do pred kratkim malone ni bilo, saj je bilo stalno dovoljenje izdano šele nedavno.

<sup>3</sup> Katere materialni del pa nam zakon odvzema že ob nastanku dela.

Zato je nujno potrebno, da se ob implementaciji direktiv odpravi tudi pričujoča diskriminacija, ko isti zakon v zvezi s pravicami iz naslova kolektivnega upravljanja ene avtorje (glasbene in literarne) obravnava drugače kot druge (avdiovizualne).

Spodaj podpisana avtorska društva s področja avdiovizualnega ustvarjanja predlagamo 21 sprememb in dopolnitev Zakona o avtorski in sorodnih pravicah:

---

1. predlog

---

*31. člen se spremeni tako, da se glasi:*

*»Pravica radiodifuzne retransmisije*

*31. člen*

*(1) Pravica radiodifuzne retransmisije je izključna pravica do sočasne, nespremenjene in neskrajšane retransmisije nekega prvotnega prenosa radijskih ali televizijskih programskih signalov z delom, če to retransmisijo izvaja druga oseba od prvotne RTV organizacije (v nadaljevanju operater retransmisije), ne glede na to, kako ta operater pridobi od nje programske signale za ta namen.*

*(2) Prvotni prenosi in retransmisije iz prejšnjega odstavka so veljavni le, če so namenjeni javnosti, izvajajo pa se lahko brezžično (vključno s satelitom) ali po žici (vključno s kablom, mikrovalovnim ali drugim sistemom). Storitve dostopa do svetovnega spleta (interneta) niso veljavni prvotni prenosi, kot retransmisije pa so te storitve veljavne le, če se izvajajo v upravljanem okolju, v katerem je zagotovljena varna retransmisija pooblaščenim uporabnikom.*

*(3) Predmet pravice radiodifuzne retransmisije po tem členu je tudi priobčitev javnosti, pri katerem RTV organizacija izvaja prvotni prenos svojih programskih signalov brez dostopa javnosti operaterju retransmisije, ki ni RTV organizacija (čisto neposredno oddajanje), slednji pa te signale retransmitira javnosti. Šteje se, da RTV organizacija in operater retransmisije sodelujeta v tem enotnem dejanju priobčitve javnosti, za katerega morata oba pridobiti dovoljenje imetnikov pravic in jim oba poravnati primerna nadomestila v sorazmerju z njuno uporabo del.*

*(4) Za razmerje pri retransmisiji programskih signalov med RTV organizacijo in operaterjem retransmisije veljajo njune obveznosti iz prejšnjega odstavka tudi v primeru, ko RTV organizacija poleg čistega neposrednega oddajanja tudi sama neposredno prenaša svoje programske signale javnosti (paralelno neposredno oddajanje).*

## Obrazložitev

Pravica retransmisije obsega kompleksno materijo, saj vsebuje dve fazi prenosa programskih signalov z varovanimi vsebinami: a) prvotni prenos in b) nadaljnji prenos (retransmisijo). Vsaka faza mora potem izpolnjevati še različne subjekte, zahteve, prepovedi, variante, itd., zaradi česar je primerna in ustrezna formulacija velik zakonodajno-tehnični izziv. Primer takih težko preglednih in dolgoveznih formulacij predstavlja Direktiva SatCab II.

Predlagani člen na novo ureja materialno avtorsko pravico retransmisije, tako da celovito združi področji obeh Direktiv SatCab I in SatCab II. Obenem upošteva tudi relevantni člen 11<sup>bis</sup>(1)(ii) *Bernske konvencije za varstvo književnih in umetniških del*. Pri tem skuša predlog bolj sistematsko in pregledno predelati in predstaviti dolgovezne evropske formulacije iz obeh Direktiv. V skrbi za tehnološko nevtralnost se tako v zakonskem besedilu kot tudi v tej obrazložitvi po možnosti izogibamo opisu bolj ali manj novih tehnologij na tem področju, saj jih že v nekaj letih veliko najbrž ne bo več relevantnih.

Prvi odstavek predlaganega člena implementira člena 2(3) in 8.1. dosedanje Direktive ter člene 2(2), 4.1. in 9 nove Direktive. - Določa osnovno jedro pravice retransmisije kot izključne materialne avtorske pravice (člen 8.1. dosedanje in 4.1. nove Direktive). Pri tem izhaja iz člena 2(3) dosedanje Direktive, ki ga v skladu s členoma 2(2) in 9 nove Direktive posodobi zaradi zagotovitve tehnološke nevtralnosti po obeh Direktivah («ne glede na to, kako ta operater pridobi od nje programske signale za ta namen»). Besedilo predloga skuša, jasneje od obeh Direktiv, razlikovati med prvo (prvotni prenos) in drugo (retransmisija) fazo te uporabe, tako da ju deloma razbremeni njihovih opisov, ki jih preloži na drugi odstavek. Uvaja nov pojem »operaterja retransmisije«, ki je seveda druga oseba od prvotne RTV organizacije.

Drugi odstavek implementira preostali del členov 2(2), 2(3) in 7. člen ter 14. uvodno izjavo nove Direktive. Opiše značilnosti in prepovedi obeh faz te pravice iz prvega odstavka in pove, kdaj sta veljavni (upoštevni) in pod katerimi pogoji. S tem razbremeni osnovno definicijo iz prvega odstavka, ki je v novi Direktivi dolgovezna in tako zapletena, da ji je težko slediti. V tem odstavku je uzakonjena bistvena nadgradnja dosedanje Direktive in veljavnega ZASP, t.j. razširitev retransmisije na razna omrežja oz. na storitev dostopa do interneta: ta v prvi fazi (prvotni prenos) ni dovoljena, v drugi pa le v upravljanem okolju. S tem v zvezi je sklicevanje na razne tehnologije teh storitev in uredbe, ki jih urejajo, nepotrebno, saj po vsej verjetnosti že v nekaj letih ne bodo več relevantne. Pomembna je splošna klavzula o »upravljanem okolju, v katerem je zagotovljena varna retransmisija pooblaščenim uporabnikom«, ki naj pokrije vse vrste sedaj znanih in bodočih neznanih tehnologij za retransmisije varovanih vsebin. Pri tem so bistveni znaki upravljanost, varnost, pooblaščenost. Med značilnostmi prvotnega prenosa v predlogu člena ni zahtevano, da ta prenos prihaja iz druge DČ. S tem je implementiran 7. člen nove Direktive, saj pravila prenovljene pravice retransmisije veljajo tako za razmerja med DČ kot tudi znotraj posamične DČ (slednje je v Sloveniji veljalo že doslej).

Tretji odstavek prenaša v slovenski pravni red 2(4) člen in 8.1. člen nove Direktive in njene ustrezne uvodne izjave, saj ureja nov pravni inštitut neposrednega oddajanja. Ker izpolnjujeta znake retransmisije, sta upoštevani obe njegovi varianti: čista oblika (*pure direct injection*), pri kateri prvotni prenos RTV organizacije ni dostopen javnosti (20. uvodna izjava) in paralelna oblika (*parallel direct injection*), kjer RTV organizacija prenaša svoje signale neposredno javnosti, sočasno pa tudi operaterju retransmisije (21. uvodna izjava). V obeh primerih pa jih operater retransmitira javnosti. Slovenski prevod pojma »direct injection« v Direktivi je sicer logično in avtorskopravno neustrezen (pravilnejši bi bil npr. »neposredno napajanje«), a je iz formalnih razlogov v tem predlogu ohranjen. Ta odstavek predloga skuša, kolikor je mogoče, razrešiti ne dovolj premišljene rešitve evropskega zakonodajalca, ki so bile sprejete naknadno in brez običajnih predhodnih strokovnih/demokratskih postopkov.

Tako je neposredno oddajanje z uvrstitvijo pod pravico retransmisije (točneje: med njene prvotne prenose) kot pravni inštitut dobil svoje »domovanje« oz. je razrešena njegova pravna kvalifikacija.<sup>4</sup> S tem je zlasti preprečeno, da bi se obravnaval kot neka »nova pravica«. Za njegovo uvrstitev pod retransmisijo govori več tehtnih in izrecno zapisanih razlogov v novi Direktivi: **a)** Njena izrecna referenca na neposredno oddajanje v 2. stavku 14. uvodne izjave, ki sicer obravnavava retransmisijo in podrobneje razlaga tehnologije in načine obeh faz retransmisije; pri tem pa neposredno oddajanje izrecno uvršča v njeno prvo fazo (t.j. med prvotne prenose). **b)** S tem v zvezi je pri neposrednem oddajanju tudi izpolnjen pogoj »namen prenašanja javnosti«, ki je bistven za pravico retransmisije; na prvi pogled pri neposrednem oddajanju zmoti, da »*nosilni signali programa med prenosom niso dostopni javnosti*« (2(4) člen nove Direktive), medtem ko morajo biti (v okviru pravice retransmisije) pri vsakem prvotnem prenosu programi »*namenjeni za sprejem s strani javnosti*«, (2(2) člen nove Direktive). Ta namen prenosa pa je izkazan tudi pri neposrednem oddajanju (čeprav je nejavno), saj se s tem namenom prenaša operaterju, ki ga tudi realizira. **c)** Direktiva tudi pri paralelnem neposrednem oddajanju, ki mu sledi prenos po tretjih organizacijah, za slednjega napotuje na uporabo pravil o retransmisiji po obeh Direktivah (gl. 21. uvodno izjavo). **d)** Še močnejši pa je napotek nove Direktive v 2. odstavku 8. člena, ki distributerje signala kar dvakrat potiska pod inštitut retransmisije po obeh Direktivah: najprej s smiselno uporabo glavnih členov o retransmisiji (4-6 nove Direktive), potem pa še s sklicevanjem na tehnična sredstva (zopet) retransmisije po členu 1(3) dosedanje in členu 2(2) nove Direktive. **e)** Temu ustrezno nova Direktiva v 5. in 6. stavku 20. uvodne izjave ugotavlja podobnosti med operaterji retransmisije in distributerji signalov, in **f)** jim zato ponuja, preko držav članic (DČ), da »... *lahko za svoje prenose izkoriščajo mehanizem obveznega kolektivnega upravljanja pravic na enak način in v enakem obsegu kot operaterji storitev retransmisije za retransmisije, ki jih zajemata Direktiva 93/83/EGS in ta direktiva.*« To je tudi prav, saj sta oba igralca (distributer signalov in operater retransmisije) soočena z individualno neobvladljivim številom pravic in njihovih imetnikov. Za to pa v končni fazi v celotni zgodbi tudi gre: da se vsem udeležencem olajša urejanje pravic (1. člen, 1. uvodna izjava nove Direktive). Zato je distributer signalov v tem členu izenačen z operaterjem retransmisije.

---

<sup>4</sup> S takšno kvalifikacijo, t.j. (kabelske) retransmisije, ki jo je predlagal Evropski parlament, gl. *Tambiana Madiaga*, Regulating online TV and radio broadcasting, EPRS European Parliamentary Research Service, str. 10, april 2018.

Razmerja v zvezi s pridobivanjem pravic in plačil so v novi Direktivi in predlogu tega člena jasna: šteje se, da RTV organizacija in operater retransmisije sodelujeta v tem enotnem dejanju priobčitve javnosti, za katerega morata oba pridobiti dovoljenje imetnikov pravic (8.1. člen) in jim oba poravnati primerna nadomestila v sorazmerju z deležema njune uporabe del (4. stavek 20. uvodne izjave).

Četrti odstavek ureja paralelno neposredno oddajanje. Pravila o pridobivanju pravic in o sorazmernih plačilih veljajo tudi za to obliko, vendar le glede odnosa pri retransmisiji obeh udeležencev. Neposreden prenos signalov javnosti, ki ga (tudi) opravi RTV organizacija, pa slednja itak ureja posebej.

Kot dosedanja, tudi nova Direktiva zahteva za dejanja klasične retransmisije obvezno kolektivno upravljanje (drugi pododstavek 4.1. člena nove Direktive; 15. in 16. uvodna izjava); za dejanja neposrednega oddajanja pa ga državam članicam dopušča (8. člen, drugi odstavek; 20. uvodna izjava, 6. stavek). V obeh primerih obstaja tudi izjema tega pravila za lastna oddajanja RTV organizacij. Priporočljivo je, da se fakultativna možnost pri neposrednem oddajanju izkoristi, saj olajšuje urejanje pravic, kar je namen celotne Direktive (gl. njen 1. člen in 7. uvodno izjavo). To bo treba urediti z ustrezno referenco v 9. členu ZKUASP oz. z brisanjem besede »kabelsko« v tem členu.

Predlog tega člena opušča dosedanjo omejitev pravice radiodifuzne retransmisije iz 2. točke dosedanjega 31. člena ZASP (pri številu do 100 kabelskih priključkov ta pravica ni obstajala). Razlogov za brisanje te določbe je več: ta omejitev pri retransmisiji iz drugih držav ni dopustna (upoštevano že do sedaj); njena uvedba in obseg v obliki omejitve kot »*uporaba v določenih drugih manj pomembnih primerih*« sta pravno sporna tako po InfoSoc Direktivi (člen 5.3.(o)) kot tudi po Bernski konvenciji (člen 9(2)); v praksi je bila večina takih malih kabelskih omrežij priključenih k večjim kabelskim operaterjem.

*Za 38. členom se doda nov 38.a člen z naslednjim besedilom:*

*»Pravica do primernega in sorazmernega nadomestila  
38a. člen*

*(1) Avtor ima, kadar prenese svoje izključne materialne pravice na svojih delih, pravico do primernega in sorazmernega nadomestila za vsakokratno uporabo njegovih del.*

*(2) Avtor se ne more odpovedati pravici iz prejšnjega odstavka.«*

## **Obrazložitev**

S predlaganim 38.a členom ZASP se implementirata 1. odstavek 18. člena in delno tudi 1. odstavek 19. člena Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

Primerno in sorazmerno nadomestilo mora biti neodpovedljivo zaradi varovanja šibkejši strani v pogajanjih – avtorja – z velikimi platformami oz. producenti.

Uzakonitev neodtujljive in neodpovedljive pravice do nadomestila za avdiovizualne avtorje je kompatibilna z mednarodnimi sporazumi, mednarodno zakonodajo in direktivami EU. Sama uvedba pa je nujna zaradi vse hitrejšega razvoja avdiovizualnega sektorja in bliskovite rasti uporabe digitalnih del. Tako v študiji ugotavlja profesorica na pravni fakulteti katalonske univerze UOC in vodja katedre za intelektualno lastnino na tej univerzi Raquel Xalabarder. Uvedba novih pravil igre na področju popravka pogodb in transparentnosti, ki jih prinaša direktiva, je nujna, vendar se moramo zavedati, da bo pravično nadomestilo za avtorje moč doseči le z uzakonitvijo neodtujljive in neodpovedljive pravice do nadomestila.

Xalabarderjeva poudarja, da ima avdiovizualni sektor za razliko od npr. glasbenega ali literarnega precej 'posebnosti', med glavne pa prav gotovo sodi domneva prenosa pravic z avtorja na producenta. Avtorji imajo v teoriji glede na že zdaj veljavno zakonodajo v nekaterih državah možnost dobiti nadomestilo preko producenta, vendar pa zaradi slabe pogajalske moči in ker so brez informacij o uspehu svojega dela (eden najodmevnejših primerov je Roger Michell<sup>5</sup>), razen vnaprejšnjih plačil ne dobijo nič. Veriga na področju avdiovizualnega sektorja je namreč dolga in zapletena, z veliko posredniki, distributerji, prodajnimi kanali, itd., avtorji pa so v njej velikokrat soočeni s ponudbami 'vzemi ali pusti'.

Študija profesorice tudi kaže, da je uzakonitev neodtujljive in neodpovedljive pravice do nadomestila za avdiovizualne avtorje kompatibilna z mednarodnimi sporazumi, npr.

---

<sup>5</sup> <http://www.aipa.si/sl/Novice/2018/Januar/%E2%80%A6film-se-se-ni-izplacal%E2%80%A6>

Bernsko konvencijo, in sporazumi Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (WIPO), predvsem ker ne pomeni zamenjave pravice do nadomestila za ekskluzivne pravice, temveč zagotavlja pravico do nadomestila po prenosu ekskluzivne pravice na producenta. Uzakonitev omenjene pravice je tudi skladna z EU zakonodajo, saj so države članice dolžne avtorjem podeliti izključne pravice iz naslova reproduciranja, distribucije in obveščanja javnosti. Po sedanji zakonodaji morajo države EU zagotoviti samo pravico do pravičnega nadomestila ob prenosu ali dodelitvi najemne pravice, nič pa ni predpisanega glede drugih ekskluzivnih pravic, ugotavlja študija.



*Za 38.a členom se doda nov 38.b člen, ki se glasi:*

*»Zavezanci za plačilo primernega in sorazmernega nadomestila  
38.b člen*

*(1) Zavezanci za plačilo nadomestila iz prejšnjega člena so vsakokratni uporabniki avtorskih del, ki končnemu uporabniku omogočajo konzumacijo teh avtorskih del (npr. ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu, operaterji retransmisije idr.).*

*(2) Višina nadomestila in način njegovega izplačila ter poročanja se določi s sporazumom, ki ga za vsako kategorijo uporabnikov sklenejo organizacije za kolektivno upravljanje pravic ali neodvisni subjekti za upravljanje.«*

## **Obrazložitev**

S predlaganim 38.b členom ZASP se implementira 1. odstavek 18. člena Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

Primerno in sorazmerno nadomestilo se mora upravljati kolektivno, saj posamezniki (avtorji ali drugi ustvarjalci) nimajo sredstev za sodno preiganjanje ne-plačnikov. Ravno s tem namenom obstajajo kolektivne organizacije, zato je edino logično, da to pravico upravljajo le-te. To zagotavlja visok nivo pravne varnosti ne le ustvarjalcem, temveč tudi uporabnikom varovanih avtorskih del.

Velik del evropskih scenaristov in režiserjev danes ne prejema ustreznih nadomestil za uporabo njihovih del na digitalnih platformah v Evropi. Za te razmere, ki so vsekakor nepravilne in škodljive, je več razlogov. Eden glavnih pa je ta, da večina držav članic EU nima ustrezne zakonodaje, ki bi omogočala pravično nadomestilo. Zato se zdaj ponuja možnost, da se stanje popravi in da avtorji dobijo zaslužen nadomestilo.

Pravica do pravičnega nadomestila je namreč nekaj, kar v nekaterih državah EU poznajo že vrsto let, in kjer avtorji prek kolektivnih organizacij dobijo pravično nadomestilo za uporabo njihovih del na spletu.

Člani naših društev se upravičeno sprašujejo, zakaj lahko avtorji, če se njihovo delo predvaja na platformah v Franciji ali Italiji, računajo na pravično nadomestilo, če pa se npr. predvaja na platformah v Sloveniji, pa ne?

Zgovoren je primer Rogerja Michella, režiserja slovitega filma Notting Hill z Julio Roberts in Hughom Grantom v glavnih vlogah. Snemanje filma, ki je bil prvič prikazan leta 1999, je stalo 43 milijonov dolarjev, film pa je doslej zaslužil več kot 360 milijonov dolarjev. Režiser Roger Michell se je ob začetku snemanja dogovoril, da mu v primeru komercialne uspešnosti filma pripada pet odstotkov prihodkov. Zdaj pa vsako leto dobi

sporočilo, da se film še ni izplačal oz. da "ima film še dolg", kar pomeni, da on ne dobi nič. V letu 2014 je imel film npr. še 32 milijonov dolarjev 'dolga'.

*V 77. člen se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:*

*(3) Šteje se, da je ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu, ki omogoča priobčitev avtorskih del javnosti, s sklenitvijo pogodbe o prenosu pravic pridobil tudi pravico za dejanja priobčitve javnosti svojih uporabnikov, če ti delujejo na nekomercialni podlagi ali kadar njihova dejavnost na spletu ustvarja neznatne prihodke.*

## **Obrazložitev**

S predlagano dopolnitvijo 77. člena ZASP se implementira 2. odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

Gre za domnevo prenosa pravic pri t.i. odprtih spletnih platformah, na katere lahko vsebino naložijo tudi njeni uporabniki (t.i. »user generated content«). S to domnevo se regulira do sedaj najbolj sporne spletne platforme (npr. YouTube in Facebook), ki so se uspešno izogibale plačevanju nadomestil ustvarjalcem z izgovorom, da so avtorska dela naložili uporabniki sami in da platforme niso odgovorne za vsebino takšnega početja. V praksi se je to izkazalo za povzročanje velike škode imetnikom pravic, zato direktiva jasno določa to domnevo.

Za avtorje so spletne platforme pomembni dejavniki njihovih prihodnjih prihodkov, saj se vse večji delež vsebin uporablja prav na takšnih platformah. Pandemija koronavirusne bolezni je med drugim spremenila tudi vzorec obnašanja gledalcev filmov na velikem platnu. V času zaprtih kinodvoran in različnih oblik omejitev gibanja, ki so v zadnjih mesecih veljale za dobro tretjino Zemljanov, se je močno povečal globalni obseg dostopov do filmskih in TV vsebin.

Zaenkrat še ni jasno, v kolikšni meri se bo po odpravi ukrepov občinstvo vrnilo v kinodvorane, vendar je gotovo, da se bo del občinstva "zadržal" na raznih platformah.

Implementacija direktiv v našo zakonodajo ponuja izjemno priložnost, da tudi v Sloveniji sistemsko uredimo področje. Poslanstvo naših društev je tudi spodbujanje zakonite uporabe avtorskopravno varovanih del. Ko so ustvarjalcem odvzeti kritični prihodki zaradi kraje, se namreč zmanjšajo pogoji in sredstva za ustvarjanje novih avtorskih izdelkov, pri ustvarjalcih pa se posledično izgubljata možnost in volja po novem ustvarjanju, kar prav tako pripelje do zmanjšanja novih avtorskih vsebin.

*V 81. členu se drugi odstavek nadomesti z naslednjim besedilom:*

*»(2) Če je z avtorsko pogodbo dogovorjeno plačilo v primerjavi z vsemi naknadnimi relevantnimi prihodki, ki izvirajo iz izkoriščanja del, nesorazmerno nizko, imajo avtorji pravico, da od sopogodbenika oziroma od njegovih pravnih naslednikov zahtevajo dodatno primerno in sorazmerno plačilo (mehanizem prilagoditve pogodbe).«*

*Doda se nov 3. odstavek, ki se glasi:*

*»(3) Ureditev iz prejšnjega odstavka tega člena se ne uporablja za skupne sporazume, ki jih kolektivne organizacije oziroma neodvisni subjekti za upravljanje sklenejo z uporabniki del v skladu z zakonom, ki ureja kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic.«*

*Sedanji 3. odstavek postane 4. odstavek in se spremeni tako, da se glasi:*

*»(4) Avtor se ne more odpovedati pravici iz drugega odstavka tega člena.«*

## **Obrazložitev**

S predlagano spremembo 81. člena ZASP se implementirata 1. in 2. odstavek 20. člena Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

S to spremembo se popravlja nezadostno določbo o t. i. »best seller clause«, ki je v praksi ni izkoristil praktično noben ustvarjalec. Ustvarjalec je pri pogajanjih s producentom ali spletnimi platformami v nesorazmerno šibkem položaju, saj nima niti sredstev niti znanja niti časa za sodne boje. V praksi se sooča še z grožnjami v zvezi s svojim delom v prihodnosti (»če boš tožil, ne boš več delal za nas«). Zato je edino smiselno, da se njegov položaj opolnomoči z zakonom in da se mu tako zagotovi uporabno možnost zahtevati svoj pravičen del zaslužka od uporabe njegove stvaritve.

*Za 81. členom se doda nov 81a. člen, ki se glasi:*

*»Obveznost poročanja  
81a. člen*

*(1) Sopogodbeniki, na katere so avtorji prenesli svoje pravice, oziroma njihovi pravni nasledniki, morajo redno in vsaj enkrat letno avtorjem poročati in v poročilu zagotoviti posodobljene, relevantne in celovite informacije o izkoriščanju njihovih del, zlasti o načinih izkoriščanja, vseh ustvarjenih prihodkih in plačilu, ki jim pripada.*

*(2) Kadar sopogodbenik pridobljene pravice avtorja prenese naprej na tretjo osebo, lahko avtorji od teh tretjih oseb zahtevajo dodatne informacije neposredno ali preko prvega sopogodbenika, prvi sopogodbenik pa mora avtorju zagotoviti informacije o identiteti tretjih oseb.*

*(3) V primeru, da bi bilo administrativno breme poročanja (izvedba in stroški izvedbe) nesorazmerno s prihodki, ustvarjenimi z izkoriščanjem dela, je obveznost sopogodbenikov omejena na vrste in stopnjo informacij, ki še ustrezajo namenu izvrševanja pravice iz prvega odstavka tega člena.*

*(4) Pravila o poročanju se ne uporabljajo:*

- če je avtorjev prispevek glede na celotno delo neznaten in pri tem ne gre za informacije za izvrševanje pravic iz drugega odstavka 81. člena tega zakona,*
- za skupne sporazume v skladu z zakonom, ki ureja kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic.*

## **Obrazložitev**

S predlaganim 81.a členom ZASP se implementirata 1. in 2. odstavek 19. člena Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

Zakonska obveznost preglednosti uporabnikov avtorskih del omogoča transparentno in pravično delovanje trga z avtorskimi vsebinami. V nasprotnem primeru namreč ustvarjalci nikakor ne morejo pridobiti podatkov o uporabi njihovih del, ki je podlaga za izračun primerne in sorazmerne nadomestila.

*Prvi odstavek 83. člena se spremeni tako, da se glasi:*

*»(1) Avtor lahko delno ali v celoti prekliče prenos materialne avtorske pravice ali prekliče izključnost prenosa pravice, če jo njen izključni imetnik izvršuje v nezadostni meri ali sploh ne in so zaradi tega avtorjevi upravičeni interesi znatno prizadeti. Avtor preklica ne more uveljaviti, če vzroki za neizvrševanje ali nezadostno izvrševanje pretežno izvirajo iz njegove sfere. Če je delo ustvarilo več soavtorjev, je za preklic po tem členu potrebno soglasje večine.«*

### **Obrazložitev**

S predlagano dopolnitvijo 83. člena ZASP se implementira 22. člen Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

Avtorji po zaključku svojega ustvarjanja prenesejo vse pravice za nadaljnjo distribucijo njihovih del producentu, zato morajo imeti možnost preklica takšnega prenosa pravic, če producent ne izvaja svoje naloge.

*V 2. odstavku 107. člena se črta besedno zvezo »in druge pravice avtorja«.*

## **Obrazložitev**

S predlagano spremembo 107. člena ZASP se implementirata 18. in 20. člen Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

Gre za popravek dikcije člena, ki je glede na siceršnjo neodpovedljivost drugih pravic avtorja (pravico do nadomestila iz naslova privatnega reproduciranja, pravice do primernega in sorazmernega nadomestila, sledna pravica) nesmiselno uredil prenos po filmski pogodbi tudi glede teh neodpovedljivih in neprenosljivih pravic.

Za sedmim poglavjem se doda novo sedmo poglavje:

»POSEBNE DOLOČBE O SPLETNIH STORITVAH

Spletne storitve  
175a. člen

Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu izvaja dejanje priobčitve javnosti vključno z dajanjem na voljo javnosti, kadar javnosti omogoči dostop do avtorsko varovanih del ali drugih varovanih predmetov varstva, ki jih na strežnik naložijo njegovi uporabniki, za kar mora pridobiti predhodno dovoljenje imetnikov pravic.

**Obrazložitev**

S predlagano dopolnitvijo 175.a člena ZASP se implementira 1. odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.



## Nedovoljena uporaba 175b. člen

(1) Če ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu nima dovoljenja za uporabo varovanih del in drugih predmetov varstva z dejanji priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti, je odgovoren za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti, razen če dokaže, da:

-si je po najboljših močeh prizadeval za pridobitev dovoljenja in

-si je po najboljših močeh in v skladu s skrbnostjo dobrega strokovnjaka prizadeval, da bi zagotovil nerazpoložljivost konkretnih varovanih del in drugih predmetov varstva, za katere so mu imetniki pravic zagotovili ustrezne in potrebne informacije, in v vsakem primeru

-je po prejemu zadostno utemeljenega obvestila imetnikov pravic nemudoma in brez odlašanja odstranil priglašena dela ali druge predmete varstva s svojih spletnih mest ali onemogočil dostop do njih ter si po najboljših močeh prizadeval preprečiti prihodnja nalaganja na strežnik, v skladu z 2. alinejo tega odstavka člena.

(2) Pri ugotavljanju, ali ponudnik storitev izpolnjuje svoje obveznosti iz prejšnjega odstavka, se skladno z načelom sorazmernosti upoštevajo zlasti naslednji elementi:

-vrsta, občinstvo in obseg storitev ter vrsta varovanih del ali drugih predmetov varstva, ki so jih na strežnik naložili uporabniki storitve, ter

-razpoložljivost ustreznih in učinkovitih sredstev in njihovih stroškov za ponudnike storitev.

## **Obrazložitev**

S predlagano dopolnitvijo 175.b člena ZASP se implementirata 4. in 5. odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

S to določbo se omogoča sankcioniranje nedovoljene uporabe varovanih del, ki je trenutno v praksi imetniki pravic niso mogli izvajati, spletne platforme pa so na ta račun beležile nepredstavljive dobičke, ne da bi imetnikom pravic za to plačale primerno in sorazmerno nadomestilo.

Nedovoljena uporaba novih ponudnikov  
175c. člen

(1) Novi ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu so tisti, katerih storitve so bile javnosti v Evropski Uniji na voljo manj kot tri leta in katerih letni promet je manjši od 10 milijonov EUR.

(2) Novi ponudniki so odgovorni za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti avtorsko varovanih del in drugih predmetov varstva, razen če dokažejo, da so:

- si po najboljših močeh prizadevali za pridobitev dovoljenja;
- ob prejemu zadostno utemeljenega obvestila hitro onemogočili dostop do priglasiženih del ali drugih predmetov varstva ali odstranili ta dela ali druge predmete varstva s spletnih mest.

(3) Če povprečno število enkratnih obiskovalcev teh ponudnikov storitev v enem mesecu presega 5 milijonov, izračunano na podlagi prejšnjega koledarskega leta, morajo novi ponudniki poleg pogojev iz prejšnjega odstavka dokazati tudi, da so si po svojih najboljših močeh prizadevali preprečiti nadaljnja nalaganja priglasiženih del in drugih predmetov varstva, za katera so imetniki pravic predložili ustrezne in potrebne informacije na strežnik.

### **Obrazložitev**

S predlagano dopolnitvijo 175.c člena ZASP se implementira 6. odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

Dovoljene izjeme  
175d. člen

(1) Ukrepi, ki jih sprejmejo ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu v sodelovanju z imetniki pravic, ne smejo posegati v uporabo izjem ali omejitev avtorske pravice, zlasti tistih, ki zagotavljajo svobodo izražanja uporabnikov.

(2) V skladu z zakonskimi omejitvami avtorske pravice lahko uporabniki na strežnik naložijo in dajo na voljo javnosti vsebine, ki jih ustvarijo za posebne namene citiranja, kritike, ocene, karikature, parodije ali pastiša.

**Obrazložitev**

S predlagano dopolnitvijo 175.d člena ZASP se implementira 7. odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

Implementacija tega člena onemogoča cenzuro interneta in je namenjena varnosti svobode izražanja uporabnikov interneta.

Pravica imetnika pravic do obveščnosti  
175e. člen

(1) Ponudniki deljenja vsebin na spletu so imetnikom pravic na njihovo zahtevo dolžni zagotoviti ustrezne informacije o vrsti in načinu sprejetih ukrepov glede preprečevanja nedovoljenih dejanj priobčitve javnosti (vključno z dajanjem na voljo javnosti).

(2) Ukrepi, ki bi lahko privedli do splošne obveznosti spremljanja uporabniških vsebin, so prepovedani. Prepovedana je tudi identifikacija posameznih uporabnikov ter obdelava osebnih podatkov, če ni skladna z zakonom o varstvu osebnih podatkov in s pravili Evropske unije.

**Obrazložitev**

S predlagano dopolnitvijo 175.e člena ZASP se implementirata 8. in 9. odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

## Zahteva imetnikov pravic

### 175f. člen

(1) Imetniki pravic lahko od ponudnikov storitev deljenja vsebin zahtevajo, da ti onemogočijo dostop do specifičnih del ali drugih predmetov varstva ali da se ta specifična dela ali drugi predmeti varstva odstranijo s platforme.

(2) Imetniki pravic morajo svojo zahtevo ustrezno utemeljiti. Če je zahteva utemeljena, morajo ponudniki storitev deljenja vsebin sporne vsebine nemudoma in brez odlašanja odstraniti s strežnika ali onemogočiti dostop do teh vsebin.

### **Obrazložitev**

S predlagano dopolnitvijo 175.f člena ZASP se implementira 9. odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

Pritožba uporabnikov  
175g. člen

(1) Uporabniki, ki so na strežnik naložili odstranjena avtorska dela ali druge predmete varstva, ali do katerih je bilo dostopanje na zahtevo imetnika pravic onemogočeno, se lahko pritožijo ponudniku storitev deljenja vsebin.

(2) Ponudniki storitev deljenja vsebin uporabnike obvestijo o splošnih pogojih poslovanja.

**Obrazložitev**

S predlagano dopolnitvijo 175.g člena ZASP se implementira 9. odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

V sedmem poglavju se oblikuje nov 2. oddelek: Alternativno reševanje sporov. Sedanji 2. oddelek postane 3. oddelek.

Za 166.c členom se doda nov 166.d člen, ki se glasi:

Alternativno reševanje sporov  
166d. člen

Morebitni spori glede avtorske in sorodnih pravic po tem zakonu se lahko rešujejo z uporabo sredstev alternativnega reševanja sporov. Z odločitvijo o sporu se lahko odloči tudi o morebitni odškodnini.

### **Obrazložitev**

S predlagano dopolnitvijo 166.c člena ZASP se implementirata 9. odstavek 17. člena in 21. člen Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

Avtorji predlagamo, da se alternativno reševanje sporov omogoči za vse spore v zvezi z avtorsko in sorodnimi pravicami, saj bi tako lahko pospešili in pocenili spore, hkrati pa še vedno obstaja možnost odločitve sodišča za spore, v katerih alternativno reševanje ni možno ali mogoče.

Za 166d. členom se doda nov 166e. člen, ki se glasi:

166e. člen

(dostop do avdiovizualnih del na spletnih platformah videa na zahtevo in njihova razpoložljivost)

V pomoč strankam pri sklepanju sporazumov za prenos pravic za namen dajanja na voljo javnosti avdiovizualnih del in videogramov pri ponudnikih storitev deljenja vsebin na spletu na spletnih platformah se ustanovi neodvisni organ za izvajanje te dejavnosti, pri tem pa lahko sodelujejo in pomagajo tudi mediatorji.

### **Obrazložitev**

S predlagano dopolnitvijo 166.c člena ZASP se implementira 13. člen Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

Spletne platforme so še vedno zelo fragmentirane in nedostopne, zato je pomembno, da se omogoči pomoč pri pogajanjih pod budnim očesom neodvisnega strokovnjaka, ki lahko zagotovi ustrezno spoštovanje pogajalskega procesa. Avtorji kot šibkejši člen ustvarjalne verige še posebej potrebujemo varstvo. V nasprotnem primeru se naša pogajanja hitro sprevržejo v ultimat »vzemi ali pusti«.



182. člen se spremeni in se po novem glasi:

»Priobčitev javnosti po satelitu in pomožne spletne storitve

182. člen

(1) Priobčitev javnosti po satelitu (radiodifuzno oddajanje) nastane le v državi članici Evropske unije, v kateri se vnesejo pod nadzorom in odgovornostjo RTV organizacije ustrezni programski signali v neprekinjeno komunikacijsko verigo, ki vodi k satelitu in nazaj na zemljo.

(2) Kadar javna priobčitev po satelitu nastane v državi nečlanici Evropske unije z nižjo stopnjo varstva pravic, šteje, da je nastalo v državi članici Evropske unije:

1. v kateri je usmerjevalna postaja, iz katere se prenašajo programski signali, pri tem pa se pravice uveljavijo zoper operaterja te postaje,
2. v kateri ima RTV organizacija, ki je naročila priobčitev javnosti po satelitu, svoj sedež, pri čemer se uveljavijo pravice zoper njo.

(3) Načelo države izvora velja tudi za pomožne spletne storitve RTV organizacij - pomožne spletne storitve RTV organizacij nastanejo le v državi članici, v kateri ima RTV organizacija svoj glavni sedež.

(4) Pomožna spletna storitev je spletna storitev, s katero RTV organizacija ali oseba pod njenim nadzorom in odgovornostjo, sočasno z njihovim radiodifuznim oddajanjem ali v določenem časovnem zamiku po njihovem oddajanju, javnosti priobčuje (vključno z dajanjem na voljo in reproduciranjem):

1. radijske in
2. televizijske programe (novice, aktualni informativni programi ali v celoti financirane lastne produkcije; razen športnih dogodkov in predmetov varstva, ki so vanje vključeni) ter
3. vsa gradiva, ki so pomožna glede na tako radiodifuzno oddajanje.

(5) Pri določitvi zneska plačila za pravice, za katere velja načelo države izvora iz prvega in tretjega odstavka tega člena, se upošteva vse vidike pomožne spletne storitve, kot so: značilnosti storitve, čezmejni obseg, trajanje spletne razpoložljivosti programov, dejansko in potencialno občinstvo ter razpoložljive jezikovne različice, lahko pa tudi izračun zneska plačila na podlagi prihodkov RTV organizacije.

(6) Načelo države izvora po tem členu lahko imetniki pravic in RTV organizacije v skladu s pogodbeno svobodo omejijo.«

## **Obrazložitev**

S predlagano dopolnitvijo 182. člena ZASP se implementira 3. člen v povezavi z 2. členom Direktive (EU) 2019/789 Evropskega Parlamenta in Sveta.

V prehodne določbe se doda novi člen, ki se glasi:

»Določbe tega zakona o primernih nadomestilih soavtorjev, avtorjev prispevkov, izvajalcev, proizvajalcev fonogramov in filmskih producentov za retransmisijo njihovih avdiovizualnih del oz. videogramov se uporabljajo od ..... (datum).«

### **Obrazložitev**

Glede na to, da se sprememba nanaša na že obstoječi sistem ter uveljavljen zakon, je treba določiti začetek učinkovanja spremembe. Brez takega določila bi sprememba stopila v veljavo po izteku *vacatio legis*, kar pa bi bilo nepregledno (saj iz npr. prečiščenega besedila zakona ni razvidno, kdaj je posamezna sprememba stopila v veljavo, prav tako pa ni razvidno niti, kdaj je iztekel omenjeni *vacatio legis*), pri čemer bo določen čas potreben tudi za to, da se bodo tako imetniki pravic kakor tudi zavezanci za plačilo (operaterji retransmisije) pripravili na novo ureditev. Taka ureditev je tudi sicer primerna zaradi samega uveljavljanja pravic, saj se bo novi sistem začel na začetku obračunskega obdobja obstoječe in morebitnih novih kolektivnih organizacij.

V prehodne določbe se doda novi člen, ki se glasi:

»(1) Za sporazume o izvrševanju avtorske in sorodnih pravic, relevantnih za dejanja priobčitve javnosti del ali drugih predmetov varstva po žici ali brezžično in dajanja na voljo javnosti del ali drugih predmetov varstva po žici ali brezžično na način, ki ji omogoča dostop do njih s kraja in v času, ki ga posameznik izbere sam, in ki nastanejo med zagotavljanjem pomožne spletne storitve, ter dejanja reproduciranja, ki so potrebna za zagotavljanje dostopa do te spletne storitve ali njene uporabe, ki veljajo 7. junija 2021, velja člen 3 od 7. junija 2023, če se sporazumi iztečejo po navedenem datumu.

(2) Za dovoljenja, pridobljena za dejanja priobčitve javnosti, zajeta v okviru člena 8, ki veljajo 7. junija 2021, velja člen 8 od 7. junija 2025, če se iztečejo po navedenem datumu.«

## **Obrazložitev**

S predlagano dopolnitvijo ZASP se implementira 11. člen Direktive (EU) 2019/789 Evropskega Parlamenta in Sveta.

Glede na vsebino direktive je treba na koncu oblikovati še ustrezno prehodno določbo v zvezi z obstoječimi licenčnimi pogodbami med imetniki pravic in RTV organizacijami.

Avtorji se zavzemamo za kolektivno upravljanje svojih pravic, zato v nadaljevanju podajamo predloge sprememb Zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (ZKUASP). Kolektivno upravljanje je namreč najučinkovitejša oblika upravljanja pravic in zlasti avtorjem, ki smo v ranljivem položaju v ustvarjalni verigi, omogoča edino ustrezno pravno varnost, hkrati pa tudi uporabnikom omogoča enostavno ureditev pravic na enem mestu.

Sprejem neodtujljive in neodpovedljive pravice do nadomestila v mednarodno zakonodajo in zakonodajo EU je nujna, upošteva bliskovito rast digitalne tehnologije in rast obsega avdiovizualnega sektorja. Trenutno je najbolj verjetna implementacija zakona na ravni EU, predvsem zaradi prenosa Direktive o pravicah do najema, ki predvideva čezmejno izkoriščanje avdiovizualnih del na notranjem trgu. Po ocenah Xalabarderjeve bi bilo zato najbolje, če bi pravico do nadomestila uvrstili v Direktivo o avtorskih pravicah na enotnem trgu, ki je zdaj v proceduri v Evropskem parlamentu. Na uveljavitev v mednarodnem pravu pa bo treba še nekoliko počakati, kot je ugotovila.

Avtorji ponovno opozarjamo, da je treba ZKUASP prilagoditi tako, da slovenski imetniki pravic ne bomo diskriminirani v primerjavi s kolegi iz tujine. Študije namreč kažejo, da postopki za izdajo dovoljenj za kolektivno upravljanje v Sloveniji potekajo nerazumno dolgo, Urad RS za intelektualno lastnino pa ima več odločb, da ne zna brati materialne podlage oz. zakona. Zato je potrebna sistematična ureditev tega področja.

*V 9. členu ZKUASP se v 4. točki črta beseda »kabelsko« in za 5. točko doda nova 6. točka, ki se glasi:*

*»pravico do primernega in sorazmernega nadomestila iz 121.a člena ZASP«*

### **Obrazložitev**

S predlagano spremembo 9. člena ZKUASP se implementirata Direktiva (EU) 2019/789 Evropskega Parlamenta in Direktive (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta.

Sprememba omogoča kolektivno upravljanje vseh oblik retransmisije ter hkrati nove pravice do pravičnega in sorazmernega nadomestila, ki ga avtorjem in izvajalcem priznava Direktiva 2019/790.

## Zaključek

V imenu društev, ki združujejo avtorje s področja avdiovizualne industrije, smo podali tiste predloge sprememb in dopolnitev, za katere menimo, da so za ustvarjalce najpomembnejše. Slovenski avdiovizualni sektor je eden od stebrov slovenskega gospodarstva, avtorji pa smo njegovo srce. Ne samo, da ima naš sektor izredno visoko dodano vrednost<sup>6</sup> – je tudi odlično orodje za promocijo Slovenije. Če želimo, da bodo slovenski ustvarjalci še naprej tako uspešni, pa mora država zlasti z ustrezno zakonodajo vzpostaviti plodno okolje za ustvarjalce.

Čas, v katerem živimo, je pokazal to, na kar ustvarjalci in naša društva opozarjamo že vrsto let, pandemija pa je vse skupaj le še bolj razgalila: spletne platforme izkoriščajo dela in na njih dobro služijo. Zato se nam sedaj ponuja izjemna priložnost, da v zakonodajo vnesemo vse tiste instrumente, ki bodo tudi ustvarjalcem zagotovili pravično in proporcionalno nadomestilo.

Že med tem ko to pišemo, uporabniki služijo z deli, ki smo jih (so)ustvarili. Če bi bili Direktivi že implementirani, kot smo predlagali v zgornjem besedilu, bi avdiovizualni ustvarjalci že prejeli nadomestilo in bi tako veliko lažje prebrodili trenutne krizne razmere.

Zavedamo se, da imamo države članice čas za implementacijo do junija 2021; menimo pa tudi, da proaktivnih držav članic prav nič ne ovira, da naloge ne bi opravile predčasno. V naših društvih ocenjujemo, da bi se Slovenija s tem korakom lahko uvrstila med države, katerih zakonodaja je v koraku s skokovitim tehnološkim napredkom.

Člani in organi društev avdiovizualnih avtorjev smo pripravljeni aktivno sodelovati pri oblikovanju novih temeljev za naš sektor – pripravili smo 21 predlogov za 21. stoletje.

S spoštovanjem,

Urša Menart



---

<sup>6</sup> Kot je razvidno iz študije državnih podpor ter ekonomskih in fiskalnih učinkov avdiovizualne industrije v Sloveniji (več o tem na povezavi: [http://aipa.si/media/uploads/files/Studija\\_AVI\\_FINAL\\_20\\_9\\_2019.pdf](http://aipa.si/media/uploads/files/Studija_AVI_FINAL_20_9_2019.pdf)), je dodana vrednost zaposlenega v avdiovizualnem sektorju višja kot pri izvoznikih. Prav tako pa je velik tudi prispevek, ki ga avdiovizualni sektor daje slovenskemu gospodarstvu.

Jure Černec



Matija Šturm



Priloge:

- študija prof. Raquel Xalabader
- povzetek študije prof. Raquel Xalabader
- študija IAP o učinkovitosti kolektivnih organizacij
- študija IAP o privatnem reproduciranju